

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Autorka práce: Bc. Nikola Kinclová

Název práce: Genderová rovnost v předškolním vzdělávání

Diplomová práce Nikoly Kinclové se zabývá pohledem ředitelky mateřských škol na genderovou rovnost. Prostřednictvím rozhovorů s nimi autorka zjišťuje, nakolik je jim prosazování genderové rovnosti známý a blízký princip, a z jejich popisu vlastní pedagogické a řídicí praxe usuzuje na aktuální stav genderové rovnosti v konkrétních mateřských školách. V obou případech dochází ke spíše negativním výsledkům.

Jedná se o téma významné a přitom poměrně málo zastoupené v českých výzkumech, kde bývá většina pozornosti směřována k vyšším vzdělávacím stupňům. Několik málo studií předškolního vzdělávání je pak zaměřeno na pozorování školního dění, a učitelská perspektiva je v nich proto upozaděna. Chybí tak empirická evidence o tom, jak se vyučující v mateřských školách staví k genderové rovnosti a zda se jí snaží prosazovat. V tomto smyslu je tato diplomová práce jedinečná.

Diplomová práce stojí na kvalitativním výzkumu, který využívá 12 polostrukturovaných rozhovorů s ředitelkami různých mateřských škol. Rozhovory považují za zdařilé. Na rozhovory byla uplatněna tematická analýza v pojetí Virginie Braun a Viktorie Clarke (2006). Prezentace výsledků je strukturována do kategorií, které autorce vyplynuly z analýzy, a jsou v ní bohatě využívány citace z rozhovorů. Text je velmi podrobný, místy může působit až zahlcujícím dojmem. Podrobně pojednaná je také metodologie výzkumu, včetně autorské lokace a pozice. Čtenářsky je to sice náročné, ale díky tomu autorčiny závěry působí důvěryhodně. Až na několik pasáží, kde nejsou citace z rozhovorů komentovány, nýbrž spíše jen „převyprávěny“, je text opodstatněný. Můžeme si z něj vytvořit dobrou představu o tom, jak autorka při analýze postupovala.

V porovnání s extenzivní prezentací výsledků se jeví teoretická část poměrně stručnou. Obsahuje však všechna relevantní témata. Ačkoliv některá z nich by mohla být prohloubena. Např. otázka intersekcionality. Jak se prolíná gender a socio-ekonomicko-kulturní původ? Na str. 8 autorka souvislost mezi oběma třídícími znaky zmiňuje, ale blíže nerozpracovává.

Oceňuji, že se autorka snažila o kritický odstup, vzájemnou konfrontaci přístupů a vlastní zhodnocení. V třetím jmenovaném bodu místy působí rušivě, že autorka v některých prezentacích poznatků z výzkumů volně přechází v normativní a hodnotová stanoviska. To by se mohlo zdát nepatřičné, avšak autorka dobře vysvětluje a zdůvodňuje svoji pozici v rámci svého výzkumu, která se právě tímto způsobem projevuje i v teoretické části.

Za pozitivum pokládám také rozbor Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělání, v němž autorka dochází k závěru, že genderová perspektiva není v RVP PV zastoupena a dokument spíše vybízí k reprodukci genderového řádu. Avšak protože se jedná de facto o analýzu, postrádám představení postupu při rozboru RVP.

Prezentace výsledků je zakončena shrnutím a diskusí. Představení hlavních zjištění považuji za odpovídající. Je ovšem škoda, že analýza nevyústila v teoretický model, na který by měl kvalitativní výzkum aspirovat. Pro úroveň diplomové práce se však pravděpodobně jedná o příliš velkou ambici.

Z hlediska možných aplikací výzkumných výsledků, autorka doporučuje semináře k prohloubení učitelského povědomí o genderu. Ovšem výzkum ukázal spíše nezájem ředitelky MŠ o genderovou problematiku, takže lze předpokládat, že by na nabídku podobných seminářů nereagovaly vstřícně. Jaké formy seminářů a jaké způsoby jejich nabídky by autorka na základě výsledků doporučovala?

Závěr: Diplomovou práci Nikoly Kinclové pokládám za zdařilou. Autorka prokázala, že dokáže systematicky a kriticky pracovat s odbornou literaturou a má dobré badatelské dovednosti. Zvláště oceňuji skvělé nasazení autorky a výrazné zlepšení v obou jmenovaných oblastech během vzniku diplomové práce.

Diplomovou práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.